

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

VAN AMBITIE NAAR UITVOERING

Ondersteuningsprogramma strategie Duurzaam
Opdrachtgeverschap Waterschappen 2022-2023

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

1 INLEIDING

Met dit ondersteuningsprogramma geeft de Unie van Waterschappen (verder te noemen de Unie) concrete handvatten aan de waterschappen voor de implementatie van de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (hierna strategie DOW).¹

De waterschappen ontplooiën zelf tal van activiteiten om de doelstellingen uit de strategie DOW te realiseren. Dit hebben zij onder andere opgenomen in hun implementatieplannen. Het ondersteuningsprogramma is de verzameling aan activiteiten waarmee de Unie de komende jaren de waterschappen ondersteunt bij het bereiken van de gezamenlijke duurzame ambities en doelen.

Na vaststelling van de strategie DOW zijn de waterschappen gestart met de implementatie van deze strategie in hun organisaties. Op basis van de implementatieplannen en gesprekken met de waterschappen heeft de Unie de ondersteuningsbehoefte van de waterschappen geïdentificeerd. Deze behoefte is belangrijke input geweest voor dit ondersteuningsprogramma.

Dit document is een levend document en wordt jaarlijks geactualiseerd.

¹ <https://unievanwaterschappen.nl/publicaties/strategie-duurzaam-opdrachtgeverschap-waterschappen-2021-2030/>

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

Met de strategie DOW en het bijbehorende ondersteuningsprogramma geeft de Unie invulling aan en legt verbinding tussen de doelen van de verschillende programma's en akkoorden waartoe de waterschappen in Unieverband de afgelopen jaren hebben besloten mee te doen. De strategie DOW bevat zelf geen nieuwe ambities of doelen, maar is een gezamenlijke aanpak van en voor de waterschappen hoe deze ambities en doelen te realiseren.

Met de implementatie van de strategie DOW geven de waterschappen onder andere invulling aan de relevante afspraken uit het Klimaat-akkoord, het Grondstoffenakkoord, het Sociaal Akkoord, maar ook het nieuwe manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen 2022-2025 en het manifest Duurzaam GWW 2030. Evenals de daaruit voortkomende afspraken zoals de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen en de Samenwerkingsagenda Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI).²

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025 (MANIFEST MVOI)

Wat is het?

Het Manifest MVOI is een gezamenlijk initiatief van een aantal ministeries, provincies, gemeenten, alle waterschappen en enkele andere publieke organisaties. Het doel van het Manifest MVOI is het verbinden van overheden en andere partijen én het stimuleren van ambitieus maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkopen. Met dit Manifest werken partijen concreet toe naar realisatie

van de eigen maatschappelijke ambities, naar het verkleinen van de eigen voetafdruk en geven zij het goede voorbeeld Het Manifest MVOI helpt aanbestedende diensten hun verantwoordelijkheid te nemen voor een duurzame, sociale transitie door middel van inkopen. Het Manifest MVOI richt zich hierbij niet alleen op de afdeling inkoop maar op de hele organisatie op alle niveaus. Vandaar dat het gaat over MVOI met de 'O' van 'opdrachtgeven'.

Wat is de rol van de waterschappen en de Unie?

De Unie zal in het najaar van 2022 het Manifest MVOI namens de waterschappen ondertekenen.

Wat zijn de consequenties?

Met het ondertekenen van het Manifest committeren de ondertekenaars zich aan het maken van een actieplan MVOI, het delen van ervaringen en het meten van de voortgang.

Omdat de pijlers van de strategie DOW aansluiten bij de doelen en afspraken uit het Manifest MVOI, geven de waterschappen hier met de strategie DOW, de eigen implementatieplannen en het ondersteuningsprogramma van de Unie invulling aan.

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

Wat is het?

Het Manifest DGWW 2030 is een afspraak tussen overheden, markt en kennisinstellingen om te werken aan de verduurzaming van GWW-projecten en is de opvolger van de Green Deal Duurzaam GWW. Het Manifest DGWW helpt partijen in deze sector om complexe landelijke en regionale akkoorden over duurzaamheid handen en voeten te geven. Denk hierbij aan het Klimaat- en Grondstoffenakkoord en de nieuwe aanpak rond stikstof. De Aanpak Duurzaam GWW en de instrumenten Ambitiweb, Omgevingswijzer, CO2 prestatieladder en

² Besluitvorming hierover vindt in de eerste helft 2023 plaats

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

DuboCalc zijn hierbij leidend. Het Manifest DGWW kan gezien worden als het vehikel waarmee overheid en markt in de GWW sector gezamenlijk uitvoering geven aan de nationale doelstellingen op duurzaamheid.

Wat is de rol van de waterschappen en de Unie?

Een waterschap is, namens het Platform WaterschapsWerken, lid van het regieteam van het Manifest. De Unie levert kennis en ondersteuning. Ook verzorgt de Unie de communicatie richting de waterschappen over relevante zaken uit het Manifest. Deelname aan het Manifest DGWW door de waterschappen is op individuele basis

Wat zijn de consequenties?

n.v.t.

**2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE EN
CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)****Wat is het?**

Het doel van de samenwerkingsagenda KCI is om als (decentrale) overheden samen te werken in de ambitie om de infraprojecten (GWW inclusief spoor) klimaatneutraal en circulair uit te voeren in 2030. Hiervoor hebben het ministerie van IenW, RWS en Prorail samengewerkt aan transitiepaden voor vijf werkterreinen binnen de GWW met de meeste impact (dikgedrukte transitiepaden zijn relevant voor de waterschappen):

- Transitiepad Kustlijnverzorging en Vaargeulonderhoud (Baggeren)
- Transitiepad Weg, Dijk en Spoormaterieel
- Transitiepad Kunstwerken
- Transitiepad Wegverharding
- Transitiepad Spoor

Wat is de rol van de waterschappen en de Unie?

Het ministerie van IenW heeft op ambtelijk niveau met de koepelorganisaties VNG, IPO en de Unie van Waterschappen de volgende zes uitgangspunten geformuleerd met de intentie deze uit te voeren in een samenwerkingsagenda:

1. 0-meting CO2 impact + monitoring
2. Samenwerken aan routekaarten (roadmaps)
3. Inkoopstrategieën afstemmen
4. Afspraken over aanbestedingscriteria maken
5. Kennis en ervaring beschikbaar stellen
6. Onderzoeken gebruik interne CO2 prijs

Deze uitgangspunten zijn vastgesteld in het Uniebestuur en worden nu in overleg met de koepelorganisaties verder uitgewerkt in een samenwerkingsagenda. Besluitvorming binnen de Unie over de samenwerkingsagenda vindt naar verwachting plaats in najaar 2022.

Wat zijn de consequenties voor de waterschappen?

De Unie vervult de volgende rol:

- Het organiseren van toegang tot de ontwikkelde handreikingen, methoden etc.;
- Het vertalen van de routekaarten (roadmaps) uit de transitiepaden naar de belangrijkste werkgebieden van de waterschappen (dijkversterkingen, baggeren, de aanleg en het onderhoud van oeverbeschermingen, RWZI's, gemalen en persleidingen);
- Het inbrengen van verdere informatiebehoefte en andere kennisvragen van de waterschappen naar het landelijke traject en vice versa.

Met de strategie DOW en het ondersteuningsprogramma van de Unie wordt de verbinding gelegd met de samenwerkingsagenda KCI, door hier actief aan deel te nemen geven de waterschappen hier invulling aan.

**2.1.4 CONVENANT EN ROUTEKAART SCHOON EN
EMISSIELOOS BOUWEN****Wat is het?**

Het doel van de aanpak Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) is om samen met stakeholders in de bouwsector een haalbare en effectieve routekaart op te stellen, waarin de verduurzaming van mobiele werktuigen en bouwlogistiek tot 2030 vorm krijgt. De routekaart verbindt de doelstellingen op het gebied van natuur (stikstof), klimaat (CO2) en schone lucht (fijnstof en stikstof) en koppelt deze aan een

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

tijdspad voor het reduceren van de emissies van mobiele werktuigen en bouwlogistiek, inclusief maatregelen en acties om de reductie te bewerkstelligen.

Wat is de rol van de waterschappen en de Unie?

Het ministerie van IenW en de Unie (namens de waterschappen) zijn voornemens in het najaar 2022 een convenant te sluiten, waarmee de Unie (namens de waterschappen) zich verbindt met de doelstellingen en routekaart van SEB. Met de deelname aan dit convenant behouden de waterschappen de bouwrijstelling in het kader van de wet Stikstofreductie en Natuurverbetering.

Wat zijn de consequenties?

De waterschappen hebben een verplichting om invulling te geven aan de doelstellingen van de aanpak SEB. De Unie ondersteunt de waterschappen bij de invulling / uitwerking van de verplichtingen die hier uit voortkomen door:

- Het organiseren van toegang tot de ontwikkelde handreikingen, methoden etc.;
- het vertalen van de routekaart SEB naar de belangrijkste materieel gedomineerde werkzaamheden en projecten van de waterschappen (baggeren en dijkversterkingen);
- Het inbrengen van verdere informatiebehoefte en andere kennisvragen van de waterschappen in het landelijk traject (en vice versa).

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

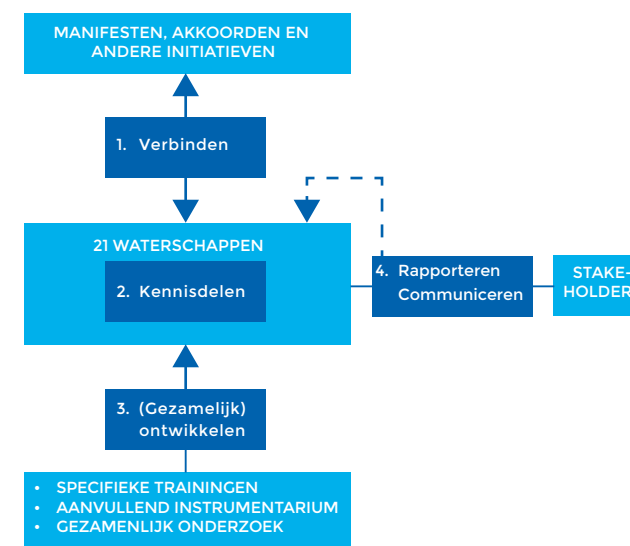
Om tot een succesvolle implementatie van de strategie DOW te komen en daarmee de gestelde doelen te behalen, onderneemt de Unie vier soorten activiteiten. In de volgende paragrafen gaan we in op de concrete activiteiten die de Unie biedt in het ondersteuningsprogramma. We beschrijven de vier soorten hieronder eerst op hoofdlijnen:

1. Verbinden. Met de strategie DOW geven de waterschappen invulling aan landelijke akkoorden en manifesten die zij (via de Unie) hebben bekrachtigd. De Unie zorgt voor de verbinding tussen de waterschappen en deze landelijke trajecten zodat waterschappen dat niet ieder afzonderlijk hoeven te doen. Dit houdt ook in dat de Unie de belangen van de waterschappen behartigt bij deze landelijke trajecten én er voor zorgt dat ambities, roadmaps en tools vertaald worden naar het werk van de waterschappen.

2. Kennisdelen. De Unie zorgt er voor dat waterschappen kennis en ervaringen op het gebied van Duurzaam Opdrachtgeverschap onderling delen. Het gaat dan bijvoorbeeld om vertaling van de duurzame ambities in beleidsdocumenten, doelenbomen en andere goede voorbeelden.

3. (Gezamenlijk) Ontwikkelen. Omdat waterschappen bij de implementatie van Duurzaam Opdrachtgeverschap vaak tegen dezelfde vraagstukken en behoeften aan lopen, is het slim om (waar mogelijk) dit gezamenlijk op te pakken. Het gaat onder andere om het aanbieden van trainingen op maat, het ontwikkelen van tools en het (laten) uitvoeren van onderzoeken. Het ondersteuningsprogramma voorkomt hierdoor dubbel werk van de waterschappen en ondersteunt waar nodig.

4. Rapporteren & communiceren. De Unie rapporteert over de gezamenlijke resultaten van de waterschappen. Ook zorgt de Unie voor ondersteunende communicatie over de strategie DOW binnen de waterschappen, zodat de bekendheid van en de betrokkenheid bij de strategie wordt vergroot. Behalve 'interne' communicatie verzorgt de Unie ook de communicatie en rapportage van resultaten naar andere stakeholders en partners zoals het ministerie van IenW en marktpartijen / branches.

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025 (MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

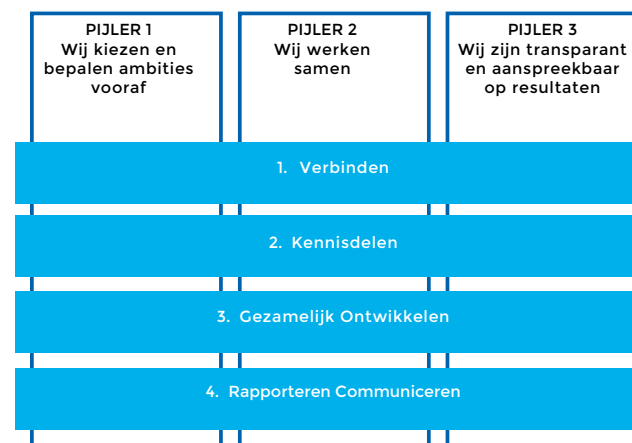
3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

De activiteiten in het ondersteuningsprogramma zijn niet alleen gericht op de ambtelijke organisatie, maar nadrukkelijk ook bedoeld om de besturen van de waterschappen te laten werken volgens de strategie DOW.

Uiteraard volgt het ondersteuningsprogramma ook de drie pijlers van de strategie DOW. De vier type activiteiten worden in iedere pijler aangeboden:

In aanvulling hierop voert de Unie nog verschillende werkzaamheden uit die bijdragen aan een succesvolle implementatie van de strategie DOW, maar die gerekend kunnen worden tot de standaard taken van de Unie. Denk hierbij aan algemene communicatie over Duurzaam Opdrachtgeverschap in bijvoorbeeld de nieuwsbrief en op de website. Of de borging en samenhang van de strategie DOW met de andere beleidsdomeinen binnen de Unie zoals de strategieën voor circulaire economie en klimaatneutraliteit.

In onderstaande paragrafen gaan we kort in op het concrete programma per activiteit.

3.2 VERBINDEN

Voor pijler 1 betekent dit concreet:

- *Vertaling van routekaarten.* De Unie vertaalt, samen met de waterschappen, de verschillende nationale routekaarten, zoals de routekaarten voor de transitiepaden van Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur en de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen, naar de meest relevante activiteiten en projecten van de waterschappen, zoals:
 - Dijkversterkingen en baggeren. Met name gericht op de inzet van schoon en emissieloos bouw materieel;
 - Riool- en poldergemalen, RWZI's, persleidingen en oeversbeschermingen. Met name gericht op het circulair gebruik van materialen.

Voor pijler 2 betekent dit concreet:

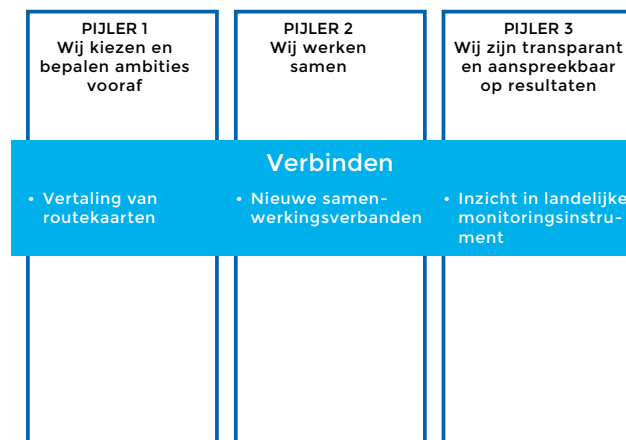
- *Nieuwe samenwerkingsverbanden.* De Unie inventariseert aan de hand van een halfjaarlijkse stakeholderanalyse welke stakeholders relevant zijn en op welke manier zij betrokken worden bij de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen. Waar nodig en nuttig gaat de Unie nieuwe samenwerkingsverbanden aan en vertegenwoordigt daarbij de belangen van de waterschappen.

Voor pijler 3 betekent dit concreet:

- *Inzicht in monitoringsinstrumenten.* De Unie deelt landelijke monitoringsinstrumenten met de waterschappen en zet daarbij in op uniformiteit. Specifiek gaat het hierbij om de inzet op de MKI (milieukosten indicator) als KPI bij monitoring en het gebruik van de MVI-zelfevaluatie tool.

- 1 INLEIDING
- 2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN
 - 2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF
 - 2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025 (MANIFEST MVOI)
 - 2.1.2 MANIFEST DGWW 2030
 - 2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)
 - 2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN
- 3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA
 - 3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN
 - 3.2 VERBINDEN
 - 3.3 KENNISDELEN
 - 3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN
 - 3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN
 - 3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT
- 4 GLOBALE PLANNING

3.3 KENNISDELEN

Voor Pijler 1 betekent dit concreet:

- *Delen van voorbeelden.* De Unie verzamelt en deelt goede voorbeelden van waterschappen. Verschillende waterschappen hebben bijvoorbeeld de duurzame ambities vertaald naar de eigen beleidsdocumenten. Ook hebben sommige waterschappen de ambities vertaald naar concrete doelen en activiteiten (via doelenbomen of doelen-inspanningen-netwerken). De Unie verzamelt hiervan de goede voorbeelden en deelt deze met de andere waterschappen.

Voor Pijler 2 betekent dit concreet:

- *Buyergroups.* De Unie richt voor de meest impactvolle werkteerren bij de waterschappen buyergroups op. Hierbij gaat het in ieder geval om buyergroups voor dijkversterkingen, baggeren, riool- en poldergemalen, persleidingen, oeverbeschoeiingen, RWZI's, polymeren en metaalzouten.³ Aan de hand van de impactanalyse zal worden gekeken welke buyergroups nog meer nodig zijn.

- *Community of Practice (CoP).* De Unie richt CoP's op, waarin kennis en ervaringen tussen waterschappen wordt gedeeld. Centraal in dit ondersteuningsprogramma staat de CoP voor de coördinatoren Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen. Deze coördinatoren hebben verschillende functies (beleidsmedewerker, duurzaamheidscoördinator, strategisch inkoper, teamleider, programmanager) en geven daarmee een breed perspectief. Naast deze algemene CoP van de coördinatoren DOW, organiseert de Unie ook inspritiesessies voor specifieke functies en/of stakeholdersgroepen. Bijvoorbeeld een aparte sessie voor inkoopadviseurs, beleidsmedewerkers, contractmanagers maar ook (interne) opdrachtgevers en/of resultaatmanagers etc. De Unie reikt de waterschappen via de CoP's relevante instrumenten aan die een bijdrage kunnen leveren bij de implementatie van Duurzaam Opdrachtgeverschap binnen het waterschap.
- *Delen van voorbeelden.* Verschillende waterschappen hebben goede voorbeelden van projecten gericht op duurzaamheid. De Unie verzamelt deze voorbeelden en deelt deze. Op de site van de Unie worden de [Duurzaam GWW-projecten \(praktijkvoorbeelden\)](#) regelmatig aangevuld met nieuwe voorbeelden en op het landelijk platform van de watersector ([winnovatie](#)) zijn geslaagde innovaties en pilots te zien.

Voor Pijler 3 betekent dit concreet:

- *Delen van voorbeelden.* Verschillende waterschappen hebben voorbeelden van monitoringsmethoden, KPI's en dashboards. De Unie verzamelt voorbeelden en deelt deze.

³ Een uitgebreide beschrijving van de activiteiten van de buyergroups is te vinden op: <https://www.pianoo.nl/nl/themes/maatschappelijk-verantwoord-inkopen/buyer-groups-duurzaamheid>

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025 (MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

Concreet betekent dit voor Pijler 1:

- *Het uitvoeren van een impactanalyse.* De Unie laat een impactanalyse uitvoeren van de gezamenlijke uitgaven van de waterschappen (op het niveau van inkooppakketten). De Unie werkt hiervoor samen met het RIVM. De impactanalyse op nationaal niveau van het RIVM vormt hier voor de basis.⁴ Op basis van deze analyse kunnen de werkzaamheden met meeste impact voor de waterschappen worden geïdentificeerd. Deze werkgebieden
- *Het opstellen van een format implementatieplan.* De Unie stelt een format voor een plan van aanpak Duurzaam Opdrachtgeverschap op, dat de waterschappen als basis kunnen gebruiken voor hun implementatieplannen. (reeds uitgevoerd)
- *Het opstellen van een Generiek Ambitieweb voor waterschappen.* De Unie voert samen met CROW een verkenning uit om het Ambitieweb te vertalen naar de werkzaamheden van de waterschappen.
- *Het opzetten van trainingen.* De Unie zet op basis van de behoefte van Waterschappen trainingen op. Het idee is om hierbij aan te

sluiten bij bestaande trainingen, maar deze op maat te maken voor de waterschappen. Hierbij gaat het in pijler 1 bijvoorbeeld om een training aanpak Duurzaam GWW, een training DuBoCalc, een training Circulair Inkopen, een training ambitieweb en een masterclass Duurzaam Opdrachtgeverschap.

Concreet betekent dit voor Pijler 2:

- *Gezamenlijke marktconsultaties.* Naast de marktconsultaties via de Buyergroups ondersteunt de Unie “permanente marktconsultaties” via de taskforce deltatechnologie en de klankbordgroep zuiveringsmarkt.

Concreet betekent dit voor Pijler 3:

- *Tendertool voor polymeren.* De Unie ontwikkelt een tendertool polymeren aan de hand waarvan de milieupact van verschillende alternatieven tijdens de tender met elkaar vergeleken kunnen worden. Dit geeft tevens een goed beeld van de te verwachten resultaten, mits uiteraard goed gemonitord. (reeds uitgevoerd)
- *Invoering CO2-beprijzing.* Met CO2-beprijzing wordt de milieupact van concrete projecten en activiteiten inzichtelijk gemaakt en geprijsd. De Unie gaat samen met de waterschappen aan de slag met het toepassen interne CO2-beprijzing bij het werk van waterschappen.
- *Het verbreden van de klimaatmonitor.* De focus van de klimaatmonitor ligt nu vooral op scope 1 en 2 emissies (de directe en indirecte CO2 uitstoot door met name energieverbruik van de eigen organisatie) van de waterschappen. De monitor wordt de komende periode uitgebreid met scope 3 emissies voor de meest impactvolle werkzaamheden van de waterschappen (baggeren, waterzuivering). De eerste stappen hiervoor zijn gezet met het monitoren van duurzaamheid in alle fasen van HWBP-projecten.
- *Metten van circulariteit.* Naast impact het meten van impact op het klimaat (via de klimaatmonitor), is het van belang om ook de impact op het gebied van circulariteit te meten. Hierbij gaat het dan bijvoorbeeld om de hoeveelheid primair materiaalgebruik van

⁴ De milieupact van de jaarlijkse 85 miljard euro aan inkoop door alle Nederlandse overheden.
<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0087.pdf>

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025 (MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

de belangrijkste grondstofstromen⁵. De Unie onderzoekt de komende periode de wijze waarop hier inzicht in gegeven kan worden.

De Unie verwacht dat de komende jaren nog veel gezamenlijk ontwikkeld moet worden op het vlak van rapportage en monitoring. De komende periode wordt ook deze behoefte en het aanbod verder uitgewerkt.

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

Concreet betekent dit voor Pijler 1:

- *Infographic*. De Unie maakt een infographic zodat het team DOW van de Unie én alle waterschappen in één oogopslag kunnen zien hoe de strategie DOW zich verhoudt tot andere afspraken en waar de strategie uit bestaat.

Concreet betekent dit voor Pijler 2:

- *Faciliteren projectenkalender*. De Unie continueert het faciliteren van de *projectenkalender* waarop alle aankomende projecten van de waterschappen worden gepresenteerd. In aanvulling hierop gaat de Unie de projecten categoriseren naar bijdrage aan klimaatneutraal, circulair en emissieloos. (lopend)
- *Betrekken bestuurders en beslissers*. De Unie houdt zicht op beslissers bij waterschappen en informeert (en inspireert) hen, via de bestaande relevante overleggen, regelmatig over de implementatie van de strategie DOW.
- *Stakeholderoverzicht voor coördinatoren*. De Unie werkt een stakeholderoverzicht uit om te laten zien waar mogelijke (onbekende) kansen zitten als het gaat om het meenemen van de hele interne organisatie van het waterschap

Concreet betekent dit voor Pijler 3:

- *Rapportage resultaten*. De Unie stimuleert de waterschappen om data voor de klimaatmonitor (ook scope 3) te verzamelen en de MVI zelfevaluatiETOOL in te vullen. De Unie gaat deze resultaten van de klimaatmonitor en MVI zelfevaluatie-tool vervolgens intern en extern rapporteren.

⁵ Zie ook "Circulair Assetmanagement Waterschappen", <https://unievandwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2022/06/Circulair-assetmanagement-waterschappen-hooftrapport.pdf>

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA STRATEGIE DOW

	PIJLER 1 Wij kiezen en bepalen ambities vooraf	PIJLER 2 Wij werken samen	PIJLER 3 Wij zijn transparant en aanspreekbaar op resultaten
Verbinden	• Vertaling van routekaarten • Nieuwe samenwerkingsverbanden • Inzicht in landelijke monitoringsinstrument		
Kennisdelen	• Delen van voorbeelden • Buyer groups • Communicaties of practice • Delen van voorbeelden		
Gezamenlijk Ontwikkelen	• Impactanalyse • Format implementatieplan • Ambitiweb voor Waterschappen • Trainingen • Gezamenlijke marktconsultaties • Tendertool voor polymeren • Onderzoek naar CO2 beprijzing • Verbreden klimaatmonitor		
Rapporteren Communiseren	• Overzicht (infographic) van afspraken • Projectenkalender • Betrekken bestuurders en beslissers • Stakeholderoverzicht voor coördinatoren • Rapportage resultaten		

1 INLEIDING

2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN

2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF

2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)

2.1.2 MANIFEST DGWW 2030

2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)

2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA

3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN

3.2 VERBINDEN

3.3 KENNISDELEN

3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN

3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT

4 GLOBALE PLANNING

4 GLOBALE PLANNING

De hiervoor genoemde activiteiten van het ondersteuningsprogramma kunnen uiteengezet worden in een indicatieve planning voor de jaren 2022 en 2023.

De exacte timing van afzonderlijke activiteiten wordt bepaald door het team DOW en vervolgens gedeeld in de COP's.

Activiteit	2022				2023			
Verbinden								
Vertaling van routekaarten								
Nieuwe samenwerkingsverbanden (jaarlijks)								
Inzicht in landelijke monitoringsinstrumenten (doorlopend, vanaf najaar '22)								
Kennisdelen								
Delen van voorbeelden (doorlopend)								
Buyergroups (doorlopend)								
Communities of practice (doorlopend)								
Gezamenlijk ontwikkelen								
Impactanalyse								
Format implementatieplan (afgerond)								
Ambitiweb voor waterschappen								
Trainingen (doorlopend, vanaf najaar '22)								
Gezamenlijke marktconsultaties (doorlopend, vanaf najaar '22)								
Tendertool voor polymeren (afgerond)								
Onderzoek naar CO2 beprijzing								
Verbreden klimaatmonitor								
Rapporteren en communiceren								
Overzicht (infographic) van afspraken								
Projectenkalender (doorlopend)								
Betrekken bestuurders en beslissers (doorlopend)								
Stakeholderoverzicht voor coördinatoren								
Rapportage resultaten (jaarlijks)								

- 1 INLEIDING
- 2 SAMENHANG MET ANDERE TRAJECTEN
 - 2.1 TOELICHTING PER INITIATIEF
 - 2.1.1 MANIFEST MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN 2022-2025
(MANIFEST MVOI)
 - 2.1.2 MANIFEST DGWW 2030
 - 2.1.3 SAMENWERKINGSAGENDA KLIMAATNEUTRALE
EN CIRCULAIRE INFRASTRUCTUUR (KCI)
 - 2.1.4 CONVENANT SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN
- 3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA
 - 3.1 VIER SOORTEN ACTIVITEITEN
 - 3.2 VERBINDEN
 - 3.3 KENNISDELEN
 - 3.4 GEZAMENLIJK ONTWIKKELEN
 - 3.5 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN
 - 3.6 SAMENVATTEND OVERZICHT
- 4 GLOBALE PLANNING

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

info@uvw.nl
www.unievanwaterschappen.nl

